

Kuntatalouden näkökulma Siun soten vuoden 2022 maksuosuudet

Kuntien yhteinen valmisteluryhmä

Talousjohtaja Satu Huikuri

Lähtökohtia kuntatalouden näkökulmasta

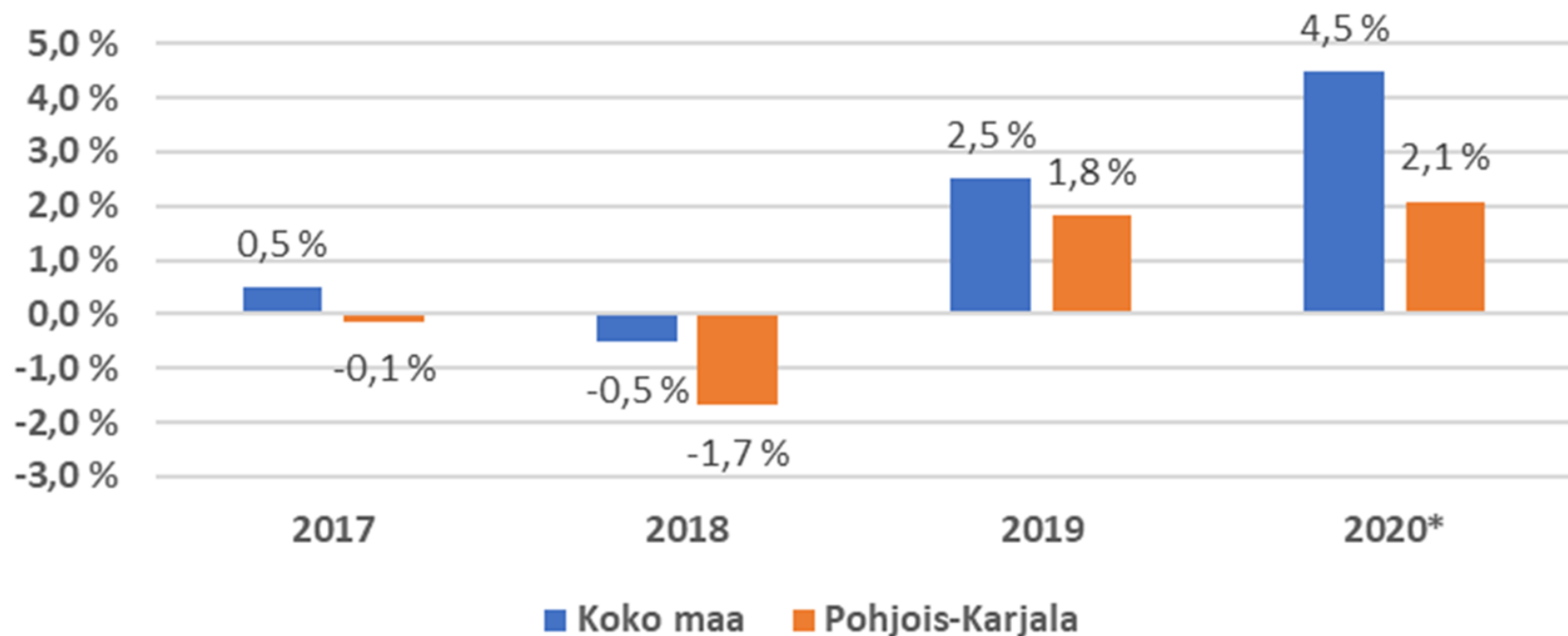
- Kuntataloudessa takana varsin poikkeukselliset vuodet: vuosi 2019 oli historiallisen huono, vuosi 2020 oli varsin hyvä erityisesti koronatukitoimien johdosta
- Kuntien tulevien vuosien talouskehitykseen liittyy merkittävässä määrin epävarmuutta: korona, sote-uudistuksen taloudelliset vaikutukset, te-palvelujen siirto, hiipuva talouskasvu ja julkisen talouden sopeutuspainet
- Kuntataloudessa on kuitenkin edelleen rakenteellinen menojen ja tulojen epätasapaino, jota kertaluontoiset koronatuuet eivät ole poistaneet
- Valtion tukitoimien poistuessa kuntatalous on heikentymässä vuonna 2022
- Sote-uudistuksen vaikutus ei näy täysimääräisesti kuntien verotuloissa vuonna 2023, joten kuntatalous vahvistuu hetkellisesti
- Kuntatalouden painelaskelmat osoittavat, että sote-uudistuksen jälkeen sopeutuspainetta on kaikissa kuntakokoryhmissä

Lähtökohtia kuntatalouden näkökulmasta

- Siun soten menokehitys ollut kokonaisuutena koko maata hitaampaa
- Samanaikaisesti kuitenkin myös Pohjois-Karjalan kuntien verotulot ja valtionosuudet kasvaneet koko maata hitaammin
- Verotulojen ja valtionosuuksien kasvu on jäämässä myös vuonna 2022 koko maata heikommaksi
- Valtiovarainministeriön painelaskelmien mukaan Pohjois-Karjalan kuntien talouden tilanne heikkenee heikon tulokehitysarvion johdosta koko maata enemmän

Verorahoituksen kasvu Pohjois-Karjala vs. koko maa

* Vuosi 2020 ilman koronatukea

Lähtökohtia kuntatalouden näkökulmasta

- Kuluva vuosi sekä vuosi 2022 on merkityksellinen paitsi ko. vuoden tasapainon kannalta, myös kuntien sekä hyvinvointialueiden tulevan rahoituksen näkökulmasta
- Uudistuksen rahoitusmalli on rakennettu siten, että kuntien ja hyvinvointialueiden kannustimet ovat erilaiset
- Hyvinvointialueiden näkökulmasta iso sote-menojen kasvu toisi hyvinvointialueille lähtötilanteessa enemmän rahaa
- Kääntöpuolena kuitenkin on se, että kuntatalouden lähtökohdat uudistuksen jälkeiseen aikaan voivat muodostua kestävämmiksi

Lähtökohtia kuntatalouden näkökulmasta

- Uudistuksen rahoitusmalli korostaa vuoden 2022 talouskehityksen merkitystä:
 - Uudistuksen voimaantulon jälkeiseen kuntien taloudelliseen tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kunnan uudistusta edeltävä tilanne – lähtökohtaisesti vuoden 2022 ali-/ylijäämäinen talous periytyy uudelle kunnalle
 - Sote-kustannusten kehitys vuosina 2021-2022 vaikuttaa pysyvästi uuden kunnan valtionosuuksien määrään sote-menojen siirtymisestä huolimatta
 - Sote-uudistuksesta aiheutuva kuntakohtainen muutos on rajattu +/-60 euroon/asukas, mutta **kunnan lähtötilanteesta riippuen uuden kunnan sopeutustarve voi olla huomattavasti suurempi**

Maksuosuuksien valmistelun periaatteet

- Vuoden 2022 maksuosuuksien taso mitoitetaan Siun soten vuoden 2022 nettomenojen mukaan
- Valmistelun lähtökohtana on, että valtio vastaa täysimääräisesti koronasta aiheutuvista kustannuksista
- Mahdollinen vuodelta 2021 syntyvä alijäämä ja sen kattaminen käsitellään erikseen
 - Kuntien vastattavaksi tulevan alijäämän pienentäminen omaisuuden myynnillä, kuntien rahoituksella hankitun omaisuuden hyöty kunnille

Kuntien kantokyky vuonna 2022 ja kehitys vuoteen 2027

- Kunnilta kerätty tiedot kuntien vuoden 2021 talousarviosta, vuoden 2021 talousarvioennusteesta sekä vuoden 2022 talousarviokehysluonnoksesta
- Tietojen perusteella on laskettu vuodelle 2022 kolme eri vaihtoehtoa
 - Sote + 2 %, pelastustoimi + 6,2 %, ympäristöterveydenhuolto + 2 %
 - Sote + 3 %, pelastustoimi + 6,2 %, ympäristöterveydenhuolto + 2 %
 - Sote + 4 %, pelastustoimi + 6,2 %, ympäristöterveydenhuolto + 2 %
- Sote-uudistuksen vaikutusta kuntatalouteen on simuloitu eri vaihtoehtojen osalta huomioiden koko maan sote-menojen kasvu 2 %:n ja 4 %:n mukaan
- Siirtolaskelmissa ja kuntien kehitysarvioissa on monia muuttujia ja epävarmuustekijöitä, mistä johtuen toteutuva tilanne voi poiketa simuloiduista malleista huomattavastikin

Kuntien kantokyky vuonna 2022

Tuloslaskelma	TA2021	TAE2021	TA2022/sote + 2 %	TA2022/sote + 3 %	TA2022/sote + 4 %
Sote	-606 902 503	-606 552 982	-618 820 179	-624 887 042	-630 953 906
Pelastustoimi	-14 296 539	-14 271 438	-14 915 838	-14 915 838	-14 915 838
Ympäristöterveydenhuolto	-3 874 885	-3 874 885	-3 952 383	-3 952 383	-3 952 383
Soten vanhat eläkevastuut	-14 560 320	-14 670 320	-14 315 653	-14 315 653	-14 315 653
Kunnan muun toiminnan toimintakate	-346 616 365	-352 568 938	-361 718 485	-361 718 485	-361 718 485
TOIMINTAKATE yhteensä	-986 250 612	-991 938 563	-1 013 722 538	-1 019 789 401	-1 025 856 265
Valtionosuudet	466 700 406	466 822 475	486 369 823	486 369 823	486 369 823
Verotulot	579 864 000	596 731 000	592 869 000	592 869 000	592 869 000
Rahoitustuotot ja -kulut netto	3 653 850	13 321 110	4 122 090	4 122 090	4 122 090
VUOSIKATE (tulos ennen poistoja)	63 967 644	84 936 022	69 638 375	63 571 512	57 504 648
Poistot ja arvonalentumiset	-65 318 684	-65 777 111	-67 486 915	-67 486 915	-67 486 915
TILIKAUDEN TULOS	-1 351 040	19 158 911	2 151 460	-3 915 403	-9 982 267
Tilinpäätössiirrot	4 125 435	-5 876 370	3 972 140	3 972 140	3 972 140
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 774 395	13 282 541	6 123 600	56 737	-6 010 127

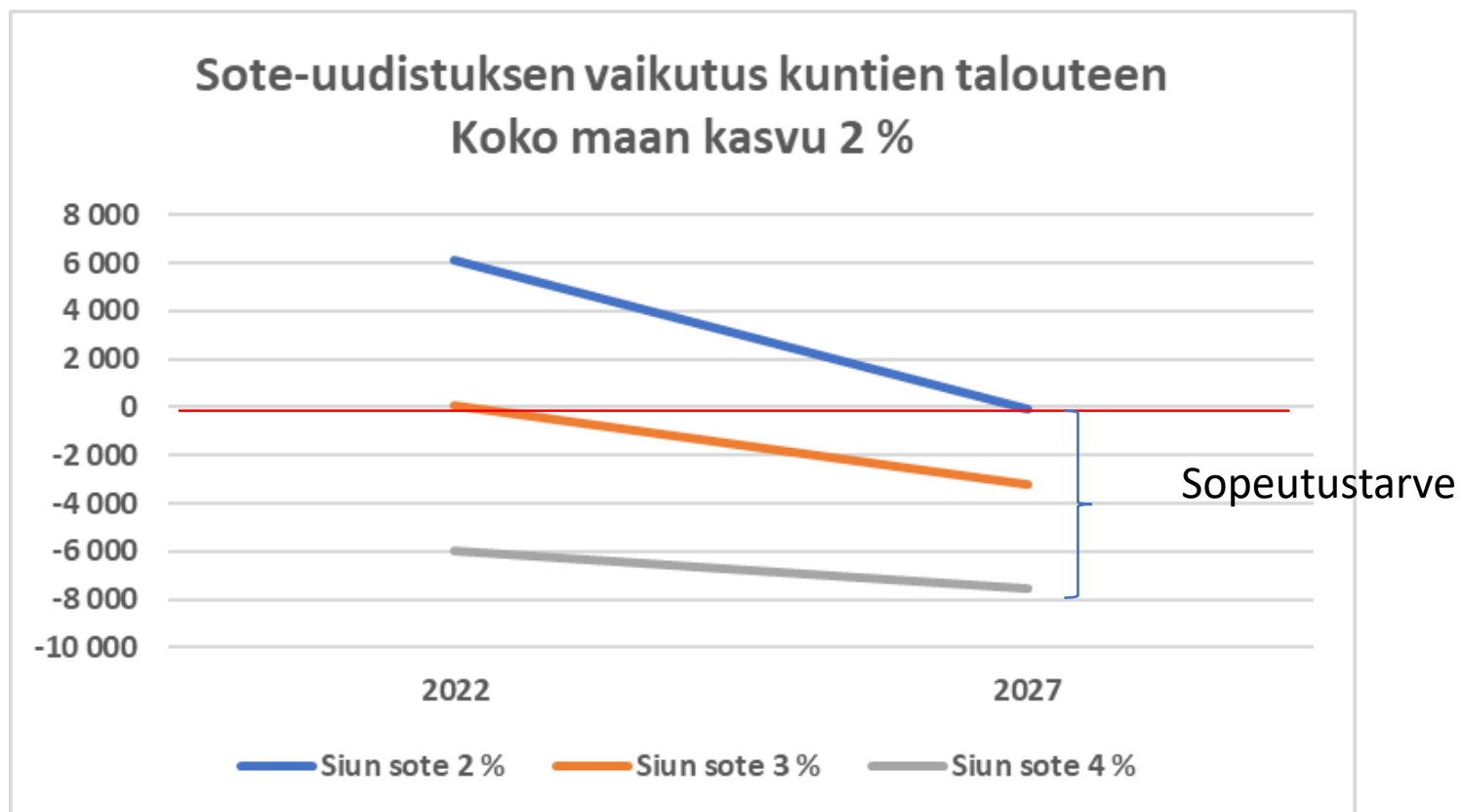
Alijäämäisten kuntien lukumäärä (TA2022):

Sote +2 %: 5/13

Sote +3 %: 7/13

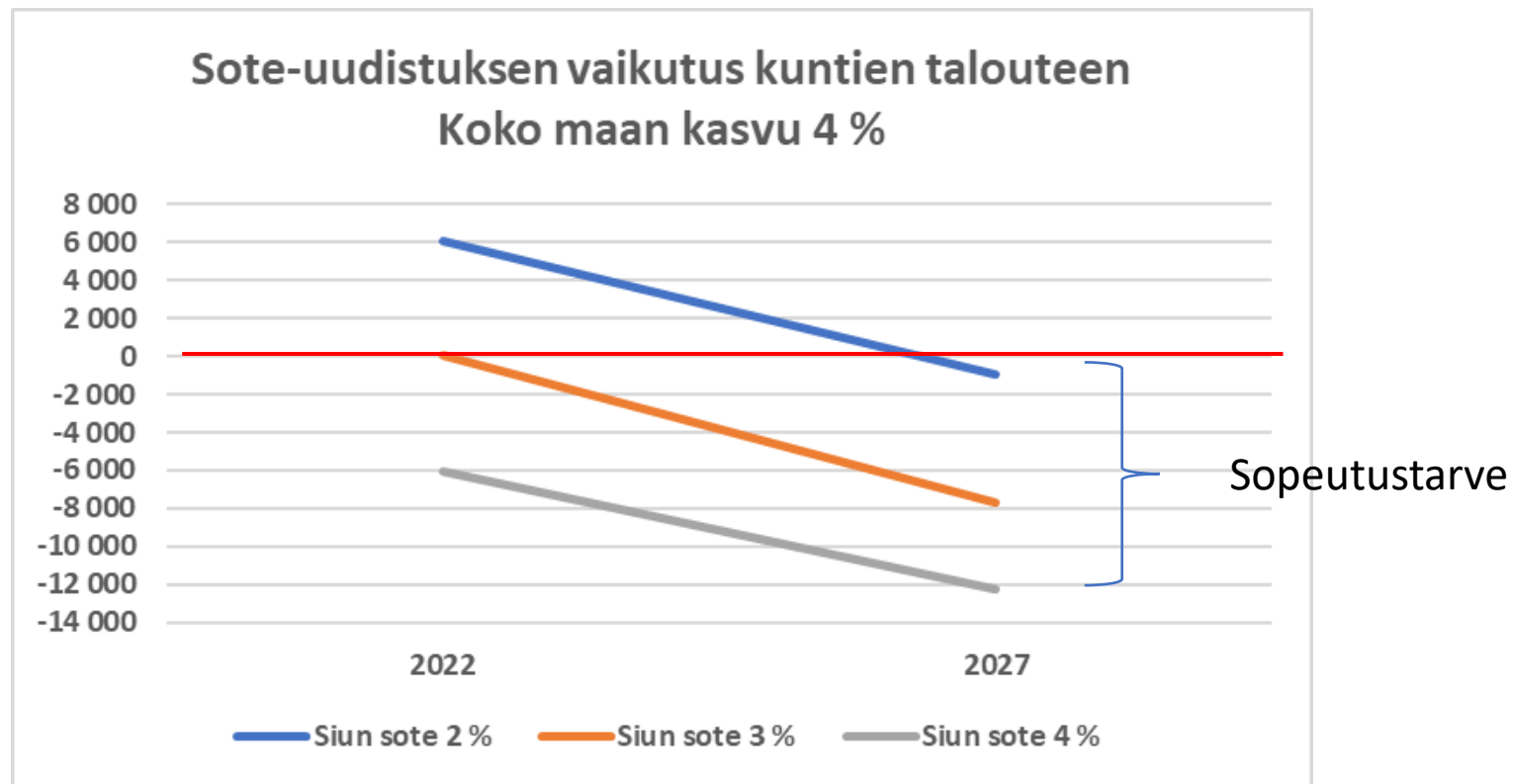
Sote +4 %: 9/13

Kuntien kehitys vuoteen 2027/sote-uudistus

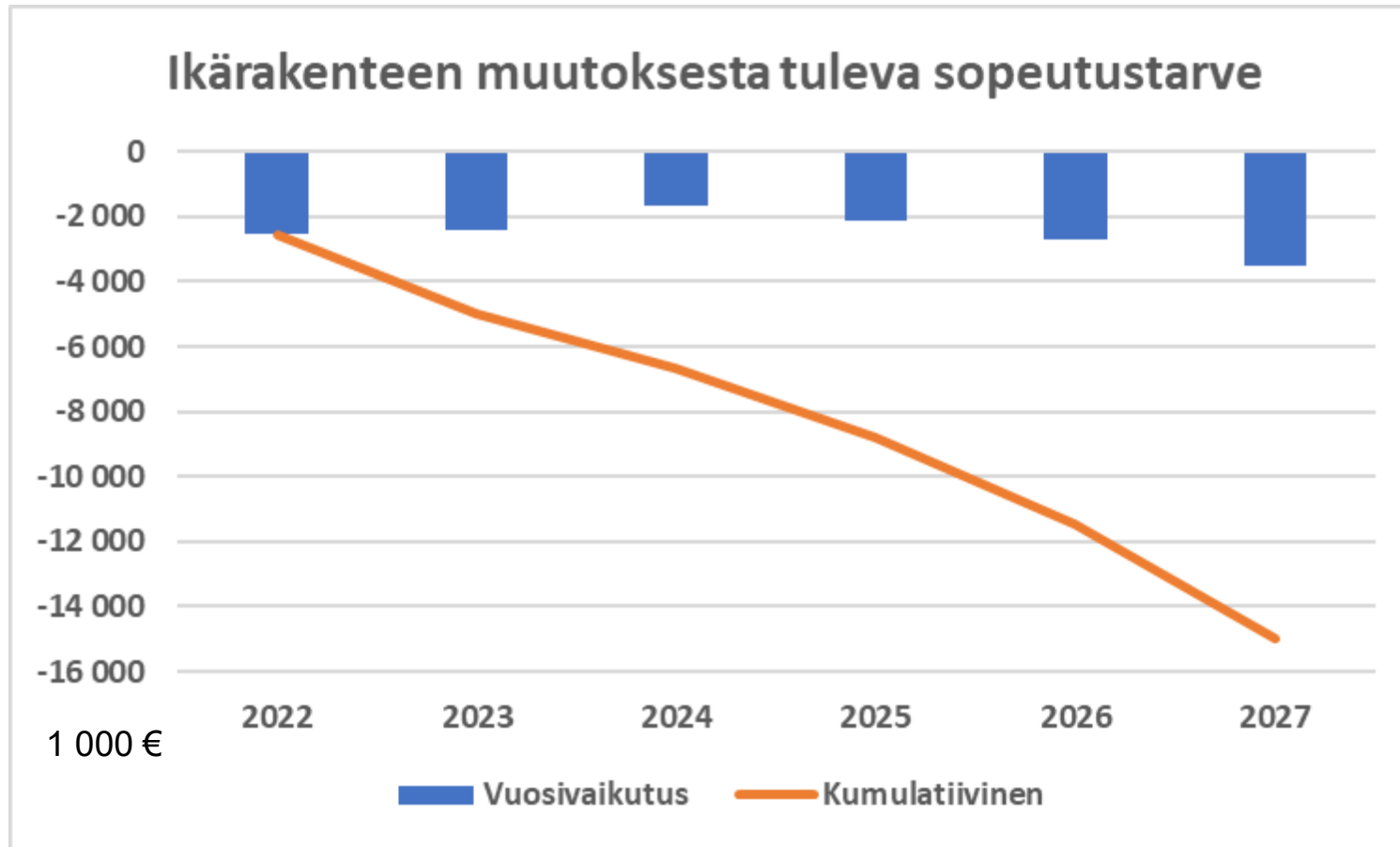
Kuntien tilanne heikkenee sote-uudistuksen myötä – uuden kunnan sopeutustarpeeseen vaikuttaa olennaisesti lähtötilanne eli käytännössä sote-menojen kasvu vuonna 2022

Kuntien kehitys vuoteen 2027/sote-uudistus

Kuntien tilanne heikkenee sote-uudistuksen myötä – uuden kunnan sopeutustarpeeseen vaikuttaa olennaisesti lähtötilanne eli käytännössä sote-menojen kasvu vuonna 2022

Kuntien kehitys vuoteen 2027/väestörakenne

Sote-uudistuksen lisäksi kuntien talouteen ja toimintaan kohdistuu merkittävä sopeutuspaino väestörakenteen (erityisesti lasten määrä) muutosten myötä

Muutokset vähentävät palvelutarvetta, mutta palveluverkon kiinteät kulut huomioiden sopeutusmahdollisuudet ovat rajalliset

Lähde: tilastokeskuksen väestöennuste, ennakkotieto ikäryhmäkohtaisista valtionosuusperusteista sekä asukaskohtaisesta omarahoitusosuudesta

Yhteenvetoa

- Koko maakunnan näkökulmasta kuntien vuoden 2022 talousarvion tasapaino mahdollistaisi noin 3 %:n sote-menojen kasvun
 - Kuitenkin 7 kuntaa 13 kunnasta tällä vaihtoehdolla alijäämäisiä
- Sote-uudistus on heikentämässä Pohjois-Karjalan kuntien taloutta ja kuntien sopeutustarve vaihtelee riippuen Siun soten ja koko maan sote-kasvusta, mutta on enimmällään jopa 12 milj. euroa
- Lisäksi vuoteen 2027 mennessä kuntien talouteen kohdistuu väestörakenteen muutoksesta aiheutuvaa lisäsopeutustarvetta 15 milj. euroa
- Tarkastelluista vaihtoehdoista heikoin johtaisi kokonaisuutena yli 7 %:n sopeutustarpeeseen uuden kunnan nettomenoista
 - Osalla kunnista sopeutustarve huomattavasti tätä suurempi

Yhteenvetoa

- Vuoden 2022 talousarvion laadinnassa on olennaista varmistaa, että myös kuntien rahoitus on tasolla, joka mahdollistaa kuntien vastuulle kuuluvien tehtävien – erityisesti varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden – järjestämisen eivätkä sopeutustarpeet muodostu kestävämmiksi
- Kuntien taloudellinen tilanne heikkenee sote-uudistuksen myötä kaikissa vaihtoehtoissa, mutta Siun soten rahoitus on lisääntymässä nykytilanteeseen nähden
- Kuntien tasapainoinen talous turvaa myös hyvinvointialueiden toimintaa
 - Kuntien vastuulle jäävillä hyvinvointi- ja työllisyyspalveluilla on merkittävä vaikutus myös sosiaali- ja terveystalouden kustannuksiin
 - Kuntien elinvoimaisuudella ja vetovoimaisuudella turvataan Siun soten hyvinvointialueella riittävä väestöpohja

Vuokrasopimusten muutokset ja vuoden 2022 maksuosuudet

- Vuokrasopimusten muutosten taloudelliset vaikutukset huomioidaan vuoden 2022 maksuosuuksien yhteydessä
- Siun soten maksuosuuksien taso nousisi vuokramuutoksia vastaavasti, toisaalta kuntien vuokratulot Siun sotelle vuokraamista rakennuksista kasvaisivat
- Vuokrasopimusten muutokset Siun soten ja kuntien hyväksyttävänä marraskuussa
- Kuntien ja Siun soten sitoutuminen muutosten hyväksymiseen toisessa omistajaohjaustapaamisessa